

POKO-MACHINES EN WAT DE GEBRUIKERS ER VAN VONDEN

(Jan L. Verhoeven; uit: *Perfinpost*, feb. 1988)

Van een bevriende postzegelrelatie 1) ontving ik een kopie van een reclamefolder over het gebruik van de POKO-machines (zie afbeelding). Deze folder bevindt zich in het Postmuseum in Den Haag en is gedrukt op mooi papier. De makers waren daar kennelijk zelf ook tevreden over, getuige de aanduiding op de achterzijde: "Gezet en gedrukt op de DAPAG in eigen huisdrukkerij".

afbeelding

Wat gebruikers er van zeggen:

- DAGBLAD „DE TELEGRAAF“**, Amsterdam: (2 stuks)
„hebben wij de eer U mede te deelen, dat de twee door U geleverde postzegel-
plasmachines „POKO“ ons in 't algemeen zeer goed voldoen“.
- WEEKBLAD „HET LEVEN“**, Amsterdam: .
„dat de aan onze administratie geleverde Porto-Kontrole Kas „POKO“ in alle
opzichten aan de vereischten voldoet en wij deze machine voor kantoor-gebruik
kunnen aanbevelen“.
- H. V. VAN DEN BERG & Co's METAALHANDEL**, Amsterdam:
„dat de „POKO“ Porto-Kontrolekas, welke wij van af Mei 1923 in gebruik hebben,
tot onze volle tevredenheid werkt“.
- J. P. WYERS' INDUSTRIE- EN HANDELSONDERNEMING**, Amsterdam:
„verklaren wij volgaarne, dat de door U geleverde postzegelkas „POKO“ in
alle opzichten voldoet en ons een belangrijke tijdsbesparing oplevert“.
- G. H. BUHRMANN'S PAPIERGROOTHANDEL**, Amsterdam:
„dat de bij ons in gebruik zijnde „POKO“ een ware verwachtingen ten volle
heeft beantwoord“.
- VAN DER GRAAF & Co's BUREAUX VOOR DEN HANDEL**, Amsterdam:
„de machine zal u werlt oorzekt en kunnen wij niet anders dan onze tevreden-
heid over hant werk uitgespreken“.
- SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL**, Amsterdam:
„dat de Frankoor-machine „POKO“, die wij nu ruim een jaar in gebruik hebben,
zéér goed voldoet“.
- LEVENVERZ. MIJ. V/H. N. O. G.**, Amsterdam:
„dat de Frankoor-machine „POKO“, sinds 1922 in gebruik, ons ten zeerste voldoet“.
- ASSURANTIE-KANTOOR J. HERMAN SCHRODER**, Amsterdam:
„kunnen wij U tot ons genoegen mededeelen, dat de door U geleverde Poko-kas
in de praktijk zéér goed voldoet“.
- ASSURANTIE-KANTOOR D. HUDIG & CO.**, Rotterdam:
„hebben wij de eer U mede te deelen, dat de Frankoor-machine (Poko) volkomen
voldoet“.
- STAHIL & ZONN**, Rotterdam:
„dat de door ons van U gekochte „Poko“-kas ons zeer goed voldoet, zoodat wij
het gebruik daarvan met gerustheid kunnen aanbevelen“.
- WEEKBLAD „HAAGSCHE POST“**, Den Haag:
„dat de door U geleverde „POKO“ postzegelkas, welke wij van af 1 Mei 1922 in
gebruik hebben, ons zeer goed bevalt“.
- BORNEO-SUMATRA HANDEL-MIJ.**, Den Haag:
„verklaren wij hiernede gaarne, dat de Porto-Kontrole Kas „POKO“, sedert
November 1923 bij ons in gebruik, ons geheel voldoet“.
- BANK VOOR NEDERLANDSCHE GEMEENTEN**, Den Haag:
„dat wij gaarne verklaren, dat de ons geleverde „POKO“ porto-controlekas ons
uitzekend voldoet; in aanmerking genomen de bijzondere nischen welke wij
aan de porto-administratie stellen, heeft de machine volkomen aan onze ver-
wachtingen voldaan“.

Afzender en datum ontbreken op deze folder. Ik vermoed echter dat de Haagsche Kantoormachine Handel Dehlinger en Co de afzender is. Dit bedrijf (POKO "PK" en "GH") was de vertegenwoordiger van Dapag-Efubag, waar ook de POKO-machines vandaan kwamen. Gezien de mededelingen over het gebruik van de machines, dateer ik deze folder op eind 1928 of begin 1927.

De mededelingen van de bedrijven over het gebruik van hun POKO-machines zijn tussen aanhalingstekens geplaatst. Dit doet vermoeden dat het hier antwoorden betreffen op vragen van de leverancier van de POKO-machines. Het is niet duidelijk of alle bedrijven, die op dat moment POKO-machines gebruikten daarover zo tevreden waren. De 27 bedrijven waar het hier om handelt en die over 30 machines mededelingen doen waren wel tevreden.

De inhoud is zo interessant dat ik de volledige bloemlezing 2) hieronder weergeef.

POKO, DIE PORTO-KONTROLL-KASSE, Wat gebruikers er van zeggen:

DAGBLAD "DE TELEGRAAF", Amsterdam: (2 stuks)

"hebben wij de eer U mede te deelen, dat de twee door U geleverde postzegel-plakmachines "POKO" ons in 't algemeen zeer goed voldoen".

WEEKBLAD "HET LEVEN", Amsterdam:

"dat de aan onze administratie geleverde Porto-Kontrole Kas "POKO" in alle opzichten aan de vereischten voldoet en wij deze machine voor kantoor-gebruik kunnen aanbevelen".

N.V. VAN DEN BERG & Co's METAALHANDEL, Amsterdam:

"dat de "POKO" Porto-Kontrolekas, welke wij van af Mei 1923 in gebruik hebben, tot onze volle tevredenheid werkt".

J.P. WYERS' INDUSTRIE- EN HANDELSONDERNEMING, Amsterdam:

"verklaren wij volgaarne, dat de door U geleverde postzegelkassa "POKO" in alle opzichten voldoet en ons eene belangrijke tijdsbesparing oplevert".

G.H. BUHRMANN'S PAPIERGROOTHANDEL, Amsterdam:

"dat de bij ons in gebruik zijnde "POKO" aan onze verwachtingen ten volle heeft beantwoord"

VAN DER GRAAF & Co's BUREAUX VOOR DEN HANDEL, Amsterdam:

"de machine zelf werkt correct en kunnen wij niet anders dan onze tevredenheid over haar werk uitspreken".

SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL. Amsterdam:

"dat de Frankeer-machine "POKO", die wij nu ruim een jaar in gebruik hebben, zeer goed voldoet".

LEVENSVERZ. MIJ V/H N.O.G., Amsterdam:

"dat de Frankeermachine "POKO", sinds 1922 in gebruik, ons ten zeerste voldoet".

ASSURANTIE-KANTOOR J. HERMAN SCHRODER, Amsterdam:

"kunnen wij tot ons genoegen mededeelen, dat de door U geleverde Poko-kas in de praktijk zeer goed voldoet".

ASSURANTIE-KANTOOR D. HUDIG & CO., Rotterdam:

"hebben wij de eer U mede te deelen, dat de Frankeermachine (Poko) volkomen voldoet".

STAHL & ZOON, Rotterdam:

"dat de door ons van U gekochte "Poko"-kas ons zeer goed voldoet, zoodat wij het gebruik daarvan met gerustheid kunnen aanbevelen".

WEEKBLAD "HAAGSCHE POST", Den Haag:

"dat de door U geleverde "POKO" postzegelkas, welke wij van af 1 mei 1922 in gebruik hebben, ons zeer goed bevalt".

BORNEO-SUMATRA HANDEL-MIJ., Den Haag:

"verklaren wij hiermede gaarne, dat de Porto-Kontrole Kas "POKO", sedert November 1923 bij ons in gebruik, ons geheel voldoet".

BANK VOOR NEDERLANDSCHE GEMEENTEN, Den Haag:

"dat wij gaarne verklaren dat de ons geleverde "POKO" porto-controlekas ons uitstekend voldoet; in aanmerking genomen de bijzondere eischen welke wij aan de porto-administratie stellen, heeft de machine volkomen aan onze verwachtingen voldaan".

HAAGSCHE VERZEKERING-SOCIETEIT, Den Haag:

"wij verklaren hiermede gaarne, dat wij met de door U geleverde post-kontrole kas "POKO" zeer tevreden zijn; zij is zeer praktisch en voor ons kantoor bijna onmisbaar".

ZUID-HOLLANDSE BIERBROUWERIJ, Den Haag:

"dat de door U geleverde frankeermachine "Poko" tot dusverre aan de verwachtingen beantwoord heeft en wij over deze machine in alle opzichten tevreden zijn".

VAN ROSSUM & CO., "GOOD YEAR" AUTOBANDEN, Den Haag:

"hebben wij het genoegen U te berichten, dat de "POKO" zeer goed voldoet".

N.V. ALMELOSCHÉ CONFECTIEFABRIEK V/H. H. SMITS & CO., Almelo:

"dat wij over de werking van de door U geleverde Porto-Kontrole Kas en Frankeermachine POKO" zeer tevreden zijn en deze ons in de praktijk goed voldoet".

N.V. BENDIEN'S CONFECTIEFABRIEKEN, Almelo:

"dat wij over de door U geleverde Porto-Kontrolekas "POKO" ten zeerste tevreden zijn".

B.W. BLIJDENSTEIN Jr., Enschede 3)

"reeds sedert een tiental jaren zeer tot ons genoegen een porto-kas "POKO" in gebruik te hebben, waarbij ik de eerste machine voor enige tijd bij U heb ingeruild tegen het nieuwste model, dat mij eveneens zeer voldoet".

BOEKE & HUIDEKOPER, Haarlem:

"dat onze Porto-Kontrole Kas "POKO" zeer tot ons genoegen functioneert. De machine geeft naast een goede controle, eene aanzienlijke besparing aan tijd en is voor kantoren werkelijk onmisbaar".

NEDERLANDSCHE GIST- EN SPIRITUSFABRIEK, Delft: (2 stuks)

"is het ons een genoegen U te kunnen mededeelen, dat wij de "POKO" portokontrole kas sedert 15 October 1922 in het gebruik hebben; al dien tijd loopt onze geheele post over de machines en is het onze overtuiging, dat het bevestigen der zegels niet alleen eene groote tijdsbesparing beteekent, maar ook, dat de controle op het verbruik zeer scherp kan worden doorgevoerd".

N.V. OLIEFABRIEKEN T. DUYVIS, Jzn., Koog a/d. Zaan:

"kunnen wij U mededeelen, dat de Porto-Kontrole Kas "POKO" goed voldoet".

THEEHANDEL C. KEG, Zaandam:

"verklaren wij gaarne, dat de "POKO" voor ons onmisbaar is geworden; zij behoedt elke firma voor slordigheden in het postzegelbeheer en administreert elke postzegel nauwkeurig. Bovendien geeft de "POKO" veel besparing van tijd, daar de brieven enz. in een ommezien gefrankeerd zijn".

N.V. KAASHANDEL-MAATSCHAPPIJ "GOUDA", Gouda:

"deelen wij U mede, dat de door U geleverde Porto-Kontrole-Kas en Frankeermachine "POKO" ons in de praktijk goed voldoet; de machine werkt naar behooren en geeft eene beduidende tijdsbesparing".

COOPERATIEVE CENTRALE BOERENLEENBANK, Eindhoven:

"deelen wij U mede, dat wij over de geleverde Porto-Kontrole-Kas en Frankeermachine "POKO" tevreden zijn".

STOOM-KOFFIEBRANDERIJ & THEEHANDEL "INSULINDE", Groningen:

"het doet ons genoegen U te kunnen mededeelen, dat de Porto-Kontrolekas en FrankeerMachine "POKO", welke wij in September 1925 van U ontvingen, ons in alle opzichten goed voldoet; de machine werkt accuraat en is zeer gemakkelijk te bedienen".

Het is zeer waarschijnlijk niet de eerste keer dat iemand een dergelijke lijst onder ogen krijgt. Mij is daarover echter geen publikatie bekend. Het is wel opvallend dat de genoemde data dezelfde zijn zoals die in Bauder 4) zijn weergegeven.

De mededeling van B.W. Blijdenstein Jr., Enschede: ".waarbij ik de eerste machine voor eenigen tijd bij U heb ingeruild tegen het nieuwste model,..." is interessant. Het is een bewijs van de veronderstelling dat de POKO-machines in twee verschillende uitvoeringen hebben bestaan. Het oude model met de mogelijkheid om 5 zegelrollen naast elkaar te plaatsen en het nieuwe model waarbij 7 rollen tegelijkertijd in de machine in voorraad zijn.5) Ik heb geen verschil kunnen vinden in de perforatie TBE van de eerste en latere zegels. Het kan zijn dat de perforatie-unit bij de inruil van de machine is overgezet.

Van "De Telegraaf" weten we dat men twee POKO-machines gelijktijdig gebruikte. Een machine voor de normale correspondentie en een andere machine voor het frankeren van krantenbandjes (voorafstempeling).

De grootste verrassing in de folder is de aanduiding dat de Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek uit Delft 2 machines heeft gebruikt. Ik heb onmiddellijk mijn doubletten met de perforatie GS onderzocht. Want bij gelijktijdig gebruik van twee machines door een firma zijn ook twee perforatie-units nodig. Ik verwachtte dat er dan verschillen in deze perforatie te vinden zouden zijn. Ik heb dat kunnen constateren, maar daarover een andere keer.

Jan L. Verhoeven, december 1987.

Noten:

- 1) *Ik dank de heer T.E. De Jong te Hillegom.*
- 2) *De weergegeven spelling is hier aangehouden. Let ook op de verschillende omschrijvingen van de POKO-machines.
Behalve voor het plakken van de postzegels, wordt in een aantal gevallen ook ingegaan op de controle van het verbruik van postzegels.*
- 3) *Twentsche Bank.*
- 4) *Van veel firma's zijn de eerste data van gebruik zoals deze in Bauder zijn weergegeven voor verbetering vatbaar.*
- 5) *Zie ook: "Is de eerste Nederlandse POKO nu ontdekt", door Jan L. Verhoeven in de Postzak nr 196, blz. 96.*